

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1878.

Andra Kammaren.

N:o 5.

Lördagen den 2 Februari.

Kl. 12 på dagen.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 23, 24, 25 och 26 nästlidne Januari förda protokoll.

§ 2.

Herr Statsrådet m. m. C. J. Thyselius aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nemligen:

1:o) angående pension å allmänna indragningsstaten för fyra regementskommissarier;

2:o) angående pension å allmänna indragningsstaten för Regementsläkaren J. M. Lemchens enka, född Johanna Lovisa Söderström;

3:o) angående understöd åt en tillämnad vetenskaplig expedition till Norra Ishafvet;

4:o) angående förändrad reglering af skjutsväsendet;

5:o) angående ändringar i nu gällande föreskrifter om stämplat paper;

6:o) angående afsöndring af jord från åtskilliga Kronans egenomar för särskilda ändamål; samt

7:o) angående efterskänkande af Kronans rätt till danaarf efter enkan Lovisa Maria Hellström.

Herr Talmannen mottog dessa nådiga propositioner under förklaring, att Kammaren skulle åt desamma lemna grundlagsenlig behandling.

§ 3.

Anställdes, enligt derom i Kammarens senaste sammanträde fattadt beslut, val af åtta ledamöter och åtta suppleanter i det Särskilda

Utskott, som Riksdagen beslutit tillsätta; och befunnos efter valförrättningarnes slut hafva blifvit utsedde:

till ledamöter:

Herr	<i>E. Key</i>	med	180	röster,
»	<i>C. Ifvarsson</i>	»	180	»
»	<i>Ola Andersson</i>	»	133	»
»	<i>C. A. Larsson</i>	»	133	»
»	<i>Nils Larsson</i>	»	112	»
»	<i>Lasse Jönsson</i>	»	107	»
»	<i>Lars Ersson</i>	»	104	»
»	<i>C. J. Svensén</i>	»	102	»

samt till suppleanter:

Herr	<i>A. Börjesson</i>	med	99	röster,
»	<i>Sven Andersson</i>	»	98	»
»	<i>J. M. Svensson</i>	»	98	»
»	<i>K. F. Segerlind</i>	»	96	»
»	<i>C. Mejenqvist</i>	»	96	»
»	<i>C. W. Berglind</i>	»	96	»
»	<i>P. Näsman</i>	»	95	»
»	<i>Lars Månsson</i>	»	95	»

Den här angifna ordning mellan de suppleanter, som erhållit lika antal röster, bestämdes genom lottning.

§ 4.

Derefter företogs jemväl val af nio ledamöter i hvar och ett af de fyra Tillfälliga Utskott, hvilkas tillsättande Kammaren beslutit; och utsågos dervid till

ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 1:

Herr	<i>J. Erickzon</i>	med	88	röster,
»	<i>J. Jönsson</i>	»	88	»
»	<i>A. J. Lyth</i>	»	88	»
»	<i>H. Petre</i>	»	88	»
»	<i>M. Trulsson</i>	»	88	»
»	<i>A. W. Westerdal</i>	»	88	»
»	<i>E. Westin</i>	»	88	»
»	<i>J. A. Sjö</i>	»	88	»
»	<i>S. B. Bruhn</i>	»	87	»

ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 2:

Herr	<i>P. E. Andersson</i>	med	72	röster,
------	------------------------------	-----	----	---------

Herr	<i>P. N. Bergström</i>	med 72 röster,
»	<i>A. F. Helander</i>	» 72 »
»	<i>Olof Jonsson</i>	» 72 »
»	<i>S. Löwenhielm</i>	» 72 »
»	<i>Anders Nilsson</i>	» 72 »
»	<i>Jöns Person</i>	» 72 »
»	<i>Anders Svensson i Lösen</i>	» 72 »
»	<i>J. Öhrvall</i>	» 72 »

ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 3:

Herr	<i>J. G. Granlund</i>	med 72 röster,
»	<i>A. P. Hylander</i>	» 71 »
»	<i>P. A. de Jounge</i>	» 71 »
»	<i>L. J. Larsson</i>	» 71 »
»	<i>G. C. Mæchel</i>	» 71 »
»	<i>A. F. Pettersson</i>	» 71 »
»	<i>P. G. Sandberg</i>	» 71 »
»	<i>C. F. Toll</i>	» 71 »
»	<i>A. J. Enander</i>	» 71 »

ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 4:

Herr	<i>J. E. Behmer</i>	med 69 röster,
»	<i>P. Benjaminsson</i>	» 69 »
»	<i>C. E. M. Clairfelt</i>	» 69 »
»	<i>S. A. Hedin</i>	» 69 »
»	<i>J. G. E. Leijer</i>	» 69 »
»	<i>A. P. Lind</i>	» 69 »
»	<i>P. Nilsson i Wittjerf</i>	» 69 »
»	<i>A. W. Uhr</i>	» 69 »
»	<i>P. Westman</i>	» 69 »

§ 5.

Upplästes och lades till handlingarne ett så lydande protokoll:

Protokoll, hållet inför Hans Excellens Herr Statsministern och Chefen för Justitie-departementet den 1 Februari 1878.

Nämndemannen Erik Olsson i Sännersta hade aflemnat fullmakt, utvisande, att han vid riksdagsmannaval, som den 23 nästlidne Januari hållits i Kumla och Sundbo härads valdistrikt af Vester-Nerikes domsaga, blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för tiden till den 1 Januari 1879; och sedan berörda fullmakt funnits vara i föreskrifven form utfärdad samt vidare granskats af vederbörande fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret, utan att dessa emot fullmakten framställt någon anmärkning, beslöts, att den-

samma skulle till Erik Olsson återställas; hvarjemte protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle Andra Kammaren meddelas.

In fidem
G. Ryding.

I sammanhang härmed tillkännagaf Herr Talmannen, att Herr Erik Olsson, enligt hos Herr Talmannen gjord anmälan, den 31 nästlidne Januari anländt till riksdagsorten.

§ 6.

Upplästes följande två till Kammaren insända sjukbetyg:

Att Häradshöfdingen Herr E. Königsfeldt fortfarande är af sjukdom förhindrad att företaga någon resa, intygar på aflagd embetsed Smedjebacken den 28 Januari 1878.

Knut Ling.
Legitim. läkare.

Att Brukspatron J. Öhrvall för tillfället är af sjukdom hindrad att infinna sig i Stockholm. Norrköping den 31 Januari 1878.

Wilh. Moberg.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgörömålen beviljades Herrar *P. Hübnette* och *H. Schultz*, den förre under 4 dagar och den senare under 14 dagar från den 6 i denna månad.

§ 8.

Herr *A. W. Westerdal* anmälde en motion, afseende underdånig skrifvelse angående slöjdundervisnings införande vid de offentliga läroverken, hvilken motion bordlades, sedan derå tecknats ordningsnummern 152.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes:

Bevillnings-Utskottets utlåtande N:o 1, angående öfverlemnande till annat Utskott af en utaf Herr H. L. Rydin inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 42; och

Riksdagens Kansli-deputerades memorial N:o 1, angående antagande af tjenstemän i Riksdagens kansli.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.

Onsdagen den 6 Februari. Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 27, 28 och 29 nästlidne Januari.

§ 2.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts på Kammarens bord hvilande propositioner:

*Remiss af
Kongl. propo-
sitioner.*

1:o) angående pension å allmänna indragningsstaten för fyra regementskommissarier;

2:o) angående pension å allmänna indragningsstaten för Regementsläkaren J. M. Lemchens enka, Johanna Lovisa Söderström; och

3:o) angående understöd åt en tillämnad vetenskaplig expedition till Norra Ishafvet.

Efter föredragning dernäst af Kongl. Maj:ts proposition angående förändrad reglering af skjutsväsendet, anförde

Herr Lind: Jag ber att få frambära min tacksamhet till så väl de herrar, som suttit i komitén för skjutsväsendets ordnande, som de höga vederbörande, hvilka sedermera tagit frågan om hand, dels för det raska arbetet och dels för det verkligen utmärkta sätt, hvarpå frågan blifvit löst, men detta oaktadt torde det tillåtas mig att mot några paragrafer i författningsförslaget få göra några mindre anmärkningar. I § 9 sista punkten heter det nemligen: »Åkdon, som det åligger entreprenör tillhandahålla, böra vara försedda med stoppad dyna och fotsack af läder; samt, der det är hjulåkdon, jemväl med jernfjedrar.» Det är vid detta sista uttryck jag egentligen velat fästa så väl Utskottets som Kammarens uppmärksamhet. Åtminstone i den ort jag tillhör begagnas högst sällan åkdon med jernfjedrar, utan der nyttjas i stället åkdon med träfjedrar, eller s. k. ressorts-vagnar. Jag skulle härvid vilja göra den anmärkning, att, om den nu föreslagna ordalydelsen skulle oförändrad kvarstå, det blefve, åtminstone under den första perioden, mycket svårt att vid skjutsentreprenader få några spekulanter, emedan det för mången komme att falla sig för dyrt att för en så kort tid som tre eller fem år antingen förändra de nu bruk-

Remiss af
Kongl. propo-
sitioner.
(Forts.)

liga åkdonen eller anskaffa nya. Jag skulle derföre önska, att Utskottet ville i sista momentet af denna paragraf vidtaga den förändring, att der tillades, att äfven åkdon med fjedrar af trä få användas, utan att den föreslagna vagnslegan derför bör nedsättas. Jag har icke hört, att de resande i min hemort beklagat sig öfver de åkdon, som der begagnas, utan tvärtom försäkra de, att man i dem färdas ganska beqvämt.

Dernäst skulle jag vilja göra en liten anmärkning mot den 47 paragrafen. Der står nemligen: »resande, som med skjuts ankommer till stad, vare berättigad att, der han så önskar, med skjutsen färdas till annat ställe inom staden än dervarande skjutsanstalt, utan särskild ersättning derför.» Det förefaller mig, som om genom ett sådant stadgande allt för stor makt lägges i den resandes hand. Jag vet en stad, der skjutsstationen ligger i närheten af norra tullen. Antager man nu att en resande, som anländer med skjuts till stationen, söker sig herberge i södra delen af staden, så är den skjutsande tvungen att med sina uttröttade hästar skjutsa honom ända dit; och det är icke nog dermed, ty samma paragraf innehåller ett ytterligare stadgande att, om herberge ej kan å det uppgifna stället erhållas, är den skjutsande skyldig att så att säga resa både till höger och venster i staden för att uppsöka herberge; det senare dock emot särskild betalning. Denna paragraf synes mig dessutom stå i strid med 29 paragrafen, som handlar om skjuts i allmänhet från och till skjutsanstalt, och derföre önskar jag att äfven 47 paragrafen erhåller en något förändrad lydelse.

I § 51 lemnas föreskrifter om dagbokens beskaffenhet och säges, att gästgifvare och stationsföreståndare skola vara skyldige att opåmint tillhandahålla resande densamma. Detta allt med rätta, enär den resande bör sättas i tillfälle att uti dagboken kunna göra sådan anmärkning emot den skjutsande, hvartill han anser sig befogad. Likaledes eger den skjutsande rätt att i dagboken få sina klagomål angående den resandes framfart antecknade. Men der finnes likväl icke något stadgadt om resandes skyldighet att tydligt uppgifva sina namn och hemvist, hvarifrån de komma och hvart de fara. Ingen ansvarspåföljd är i lagen derför bestämd, åtminstone så vidt jag kunnat finna. Jag anser dock, att i den delen borde föreskrifvas den strängaste ansvarspåföljd för den resande, i händelse han underlåter att i dagboken anteckna hvem han är, hvarifrån han kommer och hvart han reser. Orsaken, hvarföre jag kommit att tänka på nödvändigheten af en sådan föreskrift, är en händelse, som för några år sedan tilldrog sig i min hemort och som jag anhåller att nu få omtala. Två resande herrar kommo till en gästgifvaregård i min hemort och bestälde samt fingo två hästar för resans fortsättande. Den ena hästen spändes för de resandes medhafda åkdon, och med den andra följde skjutsbonden efter och hade på sitt åkdon de resandes saker. Herrarne åkte emellertid så fort med den första hästen, att skjutsbonden hade mycket svårt att följa med, och denne började då ropa åt de resande att icke köra så fort. Desse stannade då med sitt åkdon och passade på ett lägligt tillfälle, då de af skjutsbonden upp-

*Remiss af
Kongl. propo-
sitioner.
(Forts.)*

hunnos, att kasta honom af kärran och gifva denne duktigt med stryk. Derefter togo herrarne sig före att köra hvar sin häst, och den skjutande måste till fots förfoga sig till närmaste skjutsombyte för att återfå sina djur. Efter den upptuktelse, som skjutsbonden oförskyldt erhållit, körde de resande så fort till närmaste station, att den ena hästen, i följd af den misshandel han undergått, störtade 1 1/2 timme efter framkomsten. Det var emellertid icke möjligt att anteckna något klagomål häröfver eller göra någon talan mot dem gällande, emedan de hade i dagboken antecknat sina namn så ottydligt, att ingen kunde läsa hvad de skrifvit. Ingen menniska visste hvad de hette och det enda man af deras anteckning i dagboken kunde utleta var, att deras resa gälde Göteborg. Landshöfdingeembetet uppbjöd allt möjligt för att uppspana hvilka de resande voro, men det lyckades aldrig att få reda på deras namn eller hemvist. Det är för att söka förekomma sådant öfvervåld, som jag uttalar den önskan, att i denna paragraf måtte inryckas ett stadgande om strängaste ansvar för resande, som underlåter att i dagboken tydligt anteckna sitt namn och hemvist, samt uppgift om hvarifrån han kommer och hvart han reser.

Dessutom förefaller det mig såsom om i § 60 borde ske någon ändring. Der heter det nemligen: »Denna stadga — — — skall lända till efterrättelse från början af år 1879, hvarefter, och sedan skjuts-entreprenader blifvit i öfverensstämmelse dermed ordnade, all tillämpning af ej mindre 28 kapitlet Byggningsbalken, än ock de i så väl Gästgifvareordningen af den 12 December 1734, med undantag af hvad § 7 innehåller angående borthuggande af smärre buskar på ömse sidor om landsväg, som Kongl. förklaringen den 11 December 1766 gifna föreskrifter skall hvila, der ej sådan tillämpning af de i §§ 3 och 18 omförmälda förhållanden än vidare påkallas; blifvande *alla öfriga* tid efter annan meddelade föreskrifter, som äro stridande mot de i denna stadga gifna bestämmelser, härmed upphäfde.» Enligt min åsigt borde dock hvarje lagstadgande och hvarje författning, som står i strid med den nya förordningen, upphävas, emedan man eljest lätt råkar i samma ovisshet om gällande lag, som förut varit rådande och som gjort, att äfven de yppersta jurister icke mäktat taga reda på förhållandena.

Jag har endast velat framkomma med dessa små anmärkningar, men är, såsom jag förut sagt, särdeles tacksam för att något blifvit gjordt för åstadkommande af en förändring i denna så viktiga fråga.

Jag anhåller, att detta anförande måtte få åtfölja den Kongl. propositionen till vederbörligt Utskott.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, blef den förevarande Kongl. propositionen hänvisad till Lag-Utskottet, dit Herr Linds nu afgifna yttrande jemväl skulle medfölja.

Vidare föredrogs och hänvisades till Bevillnings-Utskottet Kongl. Maj:ts proposition angående ändringar i nu gällande föreskrifter om stämpladt papper.

*Remiss af
Kongl. propo-
sitioner.
(Forts.)*

Sedan derpå föredragning skett af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af jord från åtskilliga Kronans egendomar för särskilda ändamål, begärdes ordet af

Herr Adlercreutz, som yttrade: Redan vid förra riksdagen tog jag mig friheten att i denna Kammare uttala den åsigt, att det vore lämpligare och för framtiden enklare, om vid afsöndringar af den beskaffenhet, som här är i fråga, bestämdes en fix köpeskilling i stället för en årlig afgäld, som i all framtid skall debiteras, uppbäras och redovisas. Det är nu min önskan att hos herrar ledamöter af Stats-Utskottet, till hvars behandling denna fråga antagligen kommer att remitteras, påkalla uppmärksamhet för denna min åsigt. Att värdet af dylika afsöndringar mången gång åtminstone icke är så stort, att erläggandet för en gång af en bestämd köpeskilling skulle blifva så synnerligen betungande, men att deremot afgälden är allt för liten och ingalunda motsvarar det besvär, som är förenadt med det årliga utgörandet af densamma, derpå ber jag att få anföra ett exempel uti den i andra punkten af ifrågavarande nådiga proposition föreslagna afsöndring, för hvilken afgälden icke skulle belöpa sig till mera än 1 krona 59 öre årligen.

Vidare anfördes icke. Kammaren beslöt hänvisa den ifrågavarande nådiga propositionen till Stats-Utskottet; och skulle äfven Herr Adlercreutz i anledning af samma proposition afgifna yttrande till bemälda Utskott öfverlemnas.

Slutligen föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af Kronans rätt till danararf efter enkan Lovisa Maria Hellström.

§ 3.

Herr *A. W. Westerdals* i Kammarens senaste sammanträde bordlagda motion, N:o 152, om underdånig skrifvelse angående slöjdundervisnings införande vid de offentliga läroverken, blef, efter deraf nu skedd föredragning, hänvisad till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 1.

§ 4.

*Remiss af
Herr H. L.
Rydins motion,
N:o 42.*

Förekom till behandling Bevillnings-Utskottets utlåtande N:o 1, angående öfverlemnande till annat Utskott af en utaf Herr H. L. Rydin inom Andra Kammaren väckt motion.

Utskottet hade hemställt:

att Herr Rydins till Utskottet hänvisade motion, N:o 42, angående en fastighetsskatt, för den händelse minskning af statsinkomst

skulle uppstå genom grundskatternas förändring, måtte till annat Utskott öfverlemnas.

*Remiss af
Herr H. L.
Rydins motion
N:o 42.
(Forts.)*

I anledning af denna hemställan anförde

Herr Dickson: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Ehuru jag lifligt önskar och hoppas, att denna motion slutligen skall komma att hamna inom det Särskilda Utskottet, för att der behandlas i sammanhang med öfriga till nämnda Utskott hänskjutna frågor, så tror jag likväl, att frågan derom ännu icke föreligger till afgörande, utan att hvad vi nu egentligen hafva att bestämma är, till hvilket af de ständiga Utskotten motionen grundlagsenligt bör remitteras. Vid ett föregående sammanträde beslöt denna Kammare att hänvisa ifrågasvarande motion till Bevillnings-Utskottet, men detta Utskott har nu skickat motionen ifrån sig, utan att likväl angifva, till hvilket annat Utskott den i stället bör remitteras. Inom Första Kammaren har vid ärendets föredragning i dagens sammanträde, enligt hvad jag hört, den åsigt gjort sig gällande, att motionen rätteligen faller under Stats-Utskottets befogenhet. För oss återstår sålunda att afgöra, huruvida Andra Kammaren vill förena sig i detta Medkammarens beslut, eller om Kammaren skall vidhålla sin förut uttalade åsigt, att motionen bör behandlas af Bevillnings-Utskottet, i hvilket senare fall frågan måste förblifva hvilande, intill dess Konstitutions-Utskottet skilt Kamrarne emellan. För min del har jag redan förut uttalat min åsigt, att motionen borde remitteras till Stats-Utskottet, och min hemställan bliver följaktligen äfven nu, att Kammaren ville besluta öfverlemna Herr Rydins motion, N:o 42, till Stats-Utskottet.

Herr Carl Ericson: Då frågan om remiss af denna motion förra gången förevar i Kammaren, yrkade jag — sedan en ledamot af Kammaren förut framställt yrkande om remiss till det Särskilda Utskottet — att motionen *icke* måtte dit öfverlemnas. Båda dessa yrkanden voro emellertid *då* lika obefogade, enär ju Riksdagen i sin helhet då ännu icke fattat beslut om tillsättande af något Särskildt Utskott. Numera har jag emellertid såsom ledamot af Bevillnings-Utskottet, på grund af stadgandet i de för Riksdagen gällande reglementariska föreskrifter, nödgats förena mig med dem, som yrkat, att motionen skulle till Kammaren återsändas; och jag vidhåller således icke längre mitt förra yrkande, att motionen icke må till Särskilda Utskottet öfverlemnas. Hvad emellertid angår det af Herr Dickson framkastade spörsmålet, huruvida icke motionen först bör hänvisas till Stats-Utskottet, så vill jag nu icke ingå i något svar på den frågan, på hvars framställande jag erkänner, att jag icke var beredd. Jag skulle dock helst se, om motionen redan nu kunde direkt öfverlemnas till Särskilda Utskottet, af hvilket motionen i allt fall förr eller senare måste komma att behandlas.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. Kammaren beslöt öfverlemna den ifrågasvarande motionen till Stats-Utskottet.

§ 5.

Föredrogs och bifölls Riksdagens Kansli-deputerades memorial N:o 1, angående antagande af tjenstemän i Riksdagens kansli.

§ 6.

Anmälles, att Herr *E. V. R. L. Königsfeldt*, numera till helsan återställd, denna dag intagit sin plats bland Kammarens ledamöter.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herrar *J. G. Jansson* i Hemmarö och *S. Löwenhielm*, den förre under 8 dagar och den senare under 7 dagar från och med den 9 innevarande månad.

§ 8.

Till bordläggning anmälles följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets memorial N:o 2, angående öfverlemnande till Särskilda Utskottet af åtskilliga till Stats-Utskottet hänvisade motioner;

Bevillnings-Utskottets utlåtanden:

N:o 2, angående öfverlemnande till Särskilda Utskottet af en utaf Herr *H. L. Rydin* inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 43;

N:o 3, angående öfverlemnande till Särskilda Utskottet af en utaf Herr *H. L. Rydin* inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 44;

N:o 4, angående öfverlemnande till Särskilda Utskottet af en inom Första Kammaren af Herr *A. Anderson* väckt motion; och

N:o 5, angående öfverlemnande till det Särskilda Utskottet af en inom Andra Kammaren af Herr *A. Adlercreutz* väckt motion; samt

Lag-Utskottets utlåtanden och memorial:

N:o 1, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t angående omarbetande af krigslagarne;

N:o 2, angående öfverlemnande till Särskilda Utskottet af trenne till Lag-Utskottet hänvisade motioner; och

N:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till förändrad lydelse af 6 punkten i 19 § af

förordningen om nya strafflagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall den 16 Februari 1864.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem

Gustaf Westdahl.
